

אליהם הוי' הנעלם". ואולי נשמט בטעות הדפוס מכאן.

שלא נגלה — תעלומות: בהגהת הצ"צ⁵: "שלא נגלה עליהם ה' בבחי' התגלות, רק שהם משיגים תעלומות"⁶. תעלומות חכמה הנעלם: לכאורה צ"ל הנעלמות? או הנעלמת?⁷ אמרו חכם: ב"ב יב, א. ולהעיר מזח"ב קטז, ב⁷ — לתוכן הענין. כידוע ל"ח:

שהיא מדרגה: כמ"ש לעיל ח"א פי"ח. שם חכמה מורה: כמ"ש לעיל ח"א פי"ח: "לשון חכמה כ"ח מ"ה שהוא מה שאינו מושג ומובן ואינו נתפס בהשגה עדיין".

בוהר: ח"ב קכא, א — הובא לעיל ח"א פי"ב. אגה"ת פ"ד.

מעמי מצוות לא נתגלו: ראה סנהדרין כא, ב: "מפני מה לא נתגלו טעמי תורה כו" — והכונה לטעמי המצוות⁸ — ועיין ג"כ פסחים קיט, א⁹. וברש"י שה"ש א' ב' — "סוד טעמי" — הכונה על התורה. מעמי מצוות לא נתגלו: נזכר: תו"א ביאור הבאים ישרש¹⁰. לקו"ת ביאור ואהי' אצלו ס"ב¹¹. ד"ה קמפלגי במתיבתא ס"ה¹². ד"ה צאינה וראינה

יט

לתוכן כללות האגרת — עיין ספר דרך מצוותיך מצות משא הארון, פסח ומצה¹. עוטה: תילים קד' ב'. כי השנת: עיין ג"כ שער היחוד והאמונה פ"ה וקו"א ס"ד². דחכמה עילאה הנקרא: הכתר .. הנקרא: ז' ספירות תחתונות שנק': סוד התורה: ושם היתה כו': לחפש זה בשער הנבואה. כ"א — דנהי"מ: לכאורה אין זה אלא כפל לשון³. נובלות חכמה שלמעלה תורה: ב"ר פי"ז, ז.

וכדרכיב וראית: שמות לג' כג'. נאמר ולא: דברים לד' י'. ואראה את: כנראה הכונה לישיעי' ו' א' וא"כ צ"ל "אד". וירא: בראשית יח' א'. ואתגליא: לכאורה "א" מיותר⁴? אליו הנעלם: לכאורה צ"ל "אליו ה' הנעלם"⁴, וכדמסיים בענינא גופא: "משא"כ בהשגת חכמי האמת שלא נגלה

(4) כ"ה גם בהערות ותיקונים בדא"פ.
 (5) נדפסה בקיצורים והערות לתניא ע' מ.
 (6) עפ"ז תוקן גם ב"לוח התיקון" (ללא הציון להגהת הצ"צ).
 (7) ושם: "עם כל דא דאנת לא יכיל לאסתכלא בבני עלמא דאתי בעינין ולא במלאכייא כל שכן בקב"ה ובשכינתו, אבל בעין השכל דלבך את חזי בכלא .. אבל בנבואה לית לכון רשו לאסתכלא בי' .. ובגין דא חכם עדיף מנביא".
 (8) ראה פרש"י שם: "כגון למה נאסרה לבישת שעטנז ואכילת חזיר וכיוצא בהן".
 (9) ושם: "מאי למכסה עתיק (יומין) זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין, ומאי נינהו, סתרי תורה. ואיכא דאמרי זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין, מאי נינהו, טעמי תורה".
 (10) שמות נד, ב ואילך.
 (11) במדבר יט, ג.
 (12) תזריע כד, ב.

(1) במצות משא הארון (מ, ב): "נעתיק ל' הזהב באגה"ק (סי' י"ט) ע"פ עוטה אור כשלמה"; ובמצות פסח ומצה (קעב, ב): "יש להקדים .. ההפרש בין השגת הנביאים להשגת החכמים ובעלי רוח הקדש".
 (2) בשעיהו"א: "השגת משה רבינו .. בנבואתו לא היתה בעולם האצילות אלא על ידי התלבשותו בעולם הבריאה ואף גם זאת לא בשתי מדות אלו חו"ג אלא על ידי התלבשותו במדות .. נצח הוד יסוד". ובקו"א (קנו, א): "איננו דבק אפי' במדות העליונות אלא במציאותו ולא במהותו .. אפי' בנשמות דאצי' כמ"ש במשה רבינו ע"ה וראית את אחורי .. האדם אפי' יש לו נשמה דאצי' מאחר שמלוכת בגוף לא יוכל למצוא בנפשו ולהשיג מהותו ועצמותו של פנימית החסדים דז"א דאצי' וכו'".
 (3) ובהערות ותיקונים בדא"פ כותב רבינו: "צ"ע הכפל".

פ"י ע"ד מ: להעיר מח"ב פ"ט²⁰.
 היא כו' כולם הם: לכאורה, במקום
 "הם" צ"ל "היא"²¹ (שהרי קאי על "בחי'
 חכמתו ית"ש" היא כאין כו"). ואולי הכונה
 על אחוריים דחכמה, דבי' עסיק, ולכן
 כתב "הם".
 בחי' פנים המיוחד: לכאורה צ"ל
 "המיוחדים", וקאי אפנים? או
 "המיוחדת" וקאי א"בחינת".
 דכולא קמו' כלא השיב: נסמן לעיל
 ח"א פ"ך²².
 באיזה עשי': לכאורה צ"ל באיזו
 עשי'⁴?
 גשמויות: לכאורה צ"ל גשמית⁴?
 וכדמסיים: וחומרית.
 בתורה גשמויות: לכאורה צ"ל גשמית²³?
 כמאמר היום: דברים ז' יא. וראה ע"ז
 ג, א²⁴. וקאי "כמאמר" – אקרא.
 וגדול: בקדושין מ, ב: גדול "לימוד".
 לעיין בדקדוקי סופרים²⁵.
 והלומד: ויק"ר פל"ה, ז. ובשינוי לשון

ס"ג¹³. ד"ה ששים המה הב' ס"ג וס"ד¹⁴.
 ד"ה כי על כל כבוד ס"ג¹⁵.
 וגם באיזהו מקומן: עיין סנהדרין שם¹⁶.
 ולקו"ת ד"ה ששים המה הב' ס"ד. ד"ה כי
 על כל כבוד ס"ג¹⁷.
 הקרי והכתיב: נזכר בנדרים לז, ב.
 מסכת סופרים מתחיל מפ"ו. תו"א צח,
 א, קכא, ד. לקו"ת ויקרא ו, ד. דברים צב,
 ג. שה"ש יז, א, כח, א, כט, ג.
 אין לה לבוש. יש לה לבוש: צ"ע
 פירוש מלת "לבוש" בזה.
 אותיות גדולות: נזכר במגילה טז, ב.
 מסכת סופרים פ"ט. – טעמים על
 אותיות גדולות וקטנות: מגלה עמוקות
 אופן קסו. עיין ג"כ מכתב מאל"י פ'
 שמות¹⁸ – לברר.
 שהן מעלמא עילאה: זח"א ג, ב וש"נ.
 לקו"ת ויקרא א, ב.
 כמ"ש לעיל: אם אינו מיותר, כנראה
 הכונה לח"א פ"ב ועוד. וצ"ע תיבת
 "לעיל"¹⁹.

כסות סומא, ואין הטעם מספיק כו" (שם מח, א).
 (18) ושם, על הפסוק "ותרא אותו כי טוב" –
 שקו"ט אם הט' הוא רבתי. וממשיך: "וענין אותיות
 הגדולות והקטנות נרמזו בזוהר בדוכתא טובא",
 עיי"ש בארוכה.
 (19) ובהערות ותיקונים בדא"פ כתב רבינו:
 "בהעתקה כת"י: כמש"ל. וצ"ע הכוונה".
 (20) ושם: "רוממות מדרגת החכמה על בחי'
 חיות שבעשי'.. חמש מדרגות לבד שהן מדרגות
 בחי' עשי' ודבור ומחשבה ומדות ושכל (ש"החיות
 שבעשי'.. הוא כאין לגבי החיות שבאותיות הדבור
 שהוא כאין לגבי החיות שבאותיות המחשבה
 וכו"י), אבל הקדוש ב"ה רם ומתנשא ממדרגת
 החכמה רבבות מדרגות כאלו עד אין קץ, רק מפני
 שאין בנבראים כח להשיג וכו'".
 (21) ובהערות ותיקונים בדא"פ: "הוא".
 (22) ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב"
 לשם (ע' קל).
 (23) ובהערות ותיקונים בדא"פ: "גשמיות".
 (24) ושם: "מאי דכתיב אשר אנכי מצוך היום,
 היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם
 ולא היום ליטול שכר".
 (25) ליתא.

(13) שה"ש כא, ד.
 (14) שם מא, ב ואילך.
 (15) שם מח, א.
 (16) ושם: "שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן".
 (17) ושם: "ואף שבגמרא מפרש הטעם, מ"מ,
 בעיין ובעמקות לא בא הטעם בהשגה, כגון ע"ד
 דוגמא קי"ל כסות לילה פטור מציצית, מדכתיב
 וראיתם אותו, פרט לכסות לילה, וכסות סומא
 חייב בציצית שישנו בראי' אצל אחרים. והנה
 באמת אם באנו לפסוק רק מצד השכל, הנה
 אדרבה, לפי שכלנו יותר הי' ראוי לחייב כסות
 לילה (שישנו בראי' אצלו ע"י הנר, משא"כ סומא
 אינו רואה כלל. אלא שע"פ חכמת התורה נתחייב
 כסות סומא מפני שישנו בראי' אצל אחרים אף
 שהוא אינו רואה כלל. וא"כ זה שנתפוס טעם זה
 לעיקר, היינו מה שישנו בראי' אצל אחרים, יותר
 ממה שכסות לילה נראה ע"י אור הנר, לא בא כלל
 בהתגלות למטה) לכך הנה.. עצם שרש הטעם
 דכסות לילה פטור הוא בבחי' העלם מאתנו, כי
 הטעם שבא בתלמוד הוא רק דרך כלל.. אבל לא
 בא בהתגלות כל פרטי עניני הטעם כו" (שה"ש
 מא, ג); "התורה הנגלה אין בה טעם גלוי ומספיק
 לנו על כל המצות, כמו דממעט כסות לילה ומרבה

מאותיות אלו: דדיבור שבמחשבה.
 וזהו: נראה לי ד"זהו בחי' אחוריים
 וחיצוניות נה"י מפרצוף העליון כו" קאי
 א"הנה אותיות כו" (אותיות הדיבור
 שבמחשבה שנמשכים באותיות הדיבור ממש),
 ולא קאי א"הרי אינו יכול כו" (הרשימו
 מהמחשבה כו). ואולי אפשר לומר דקאי על
 "הרשימו מהמחשבה כו" שהיא חיצוניות
 נה"י שבעליון, ואילו דבור שבמחשבה הוא
 פנימיות נה"י שבעליון.

וחיצוניות: לכאורה קאי אלפניו
 ("אחוריים וחיצוניות", שזהו "נה"י כו") –
 ולא אלאחריו ("חיצוניות נה"י"). ויש לברר
 אם גם פנימיות נה"י נעשו מוחין
 לתחתון (שאז ההכרח שלא קאי אלאחריו).

— • —

קל – ירושלמי שבת פ"א ה"ב. ביאורו
 – באגה"ק ס"ך²⁶.
 וכל אדם מוכרח: לעיל סו"ס ז' וש"נ²⁷.

האותיות: בכמה דפוסים ליתא, וצויין:
 חסר²⁸. השייכות לאגה"ק זו, דמבאר
 ענין אחוריים שבעליון כו' שהובא
 כאן²⁹.
 דמעשה הן תמונת: לכאורה צ"ל היא
 תמונת? או הן תמונות?³⁰.

אשורי שבכ"ח: אפשר לומר דמדייק
 "אשורי", משום דתמונה זו דוקא
 מתאמת לכל אות ואות – עיין הגהת
 פי"ב דשער היחוד והאמונה³¹. אבל צ"ע
 סיומו: "שבס"ת", וכן לקמן: כשרואה
 "בס"ת", מהו הדיוק בזה.
 שהן: לכאורה מיותר³².

(30) ובהערות ותיקונים בדא"פ: "תמונות".
 (31) ושם: "ולפי שכל אות ואות מכ"ב אותיות
 התורה היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי .. לכך
 גם תמונתן בכתב כל אות היא בתמונה מיוחדת
 פרטית המורה על ציור המשכה והתגלות האור
 והחיות והכח הנגלה ונמשך באות זו כו".
 (32) אולי הכוונה גם על התיבות "כ"ב לבד".

(26) ושם (קלא, סע"א): "כי השליא הוצרה
 תחלה מהטיפה והיא לבדה היתה עיקר הולד ..
 וככה המצות הן עיקר התורה ושרשה".
 (27) לעיל ע' יט.
 (28) כנ"ל ע' א.
 (29) ובמק"א (תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' שסד)
 מוסיף רבינו: "דוגמא – עפמ"ש"נ ומבשרי אחזה
 אלקה איך שזהו באדם – במחדו"מ".